

Likkutei Sichos

Volume 19 | Vaeschanan | Sicha 1 Source Sheet

.א

1. ספר המצוות, מצוות עשה י"א

היא שצונו ללמוד תורה וללמדה וזהו הנקרא תלמוד תורה, והוא אמרו ושננתם לבניך וכתוב בספרי לבניך אלו התלמידים שהתלמידים קרויים בנים שנאמר יצאו בני הנביאים, ושם נאמר ושננתם שיהיו מחודדים בתוך פיך כשאדם שואלך דבר לא תהא מגמגם לו אלא אמור לו מיד. וכבר נכפל זה הצווי פעמים רבות ולמדתם ועשיתם למען ילמדון, וכבר נתפזר הצווי והזרוז על מצוה זו במקומות רבים מן התלמוד, והנשים אין חייבות בה מאמרו ולמדתם אותם את בניכם אמרו בניכם ולא בנותיכם כמו שהתבאר בגמרא (קדושין ל"ו).

Sefer HaMitzvot, Positive Commandments 11

That is that He commanded us to study Torah and to teach it. And that is His saying, "And you shall teach them to your sons" (Deuteronomy 6:4). And it is written in the Sifrei (Sifrei Devarim 34:4), "'To your sons' - these are the students. For students are called, sons, as it is stated, (II Kings 2:3) 'And the sons of the prophets came forth.'" And there (Sifrei Devarim 34:1), it says, "'And you shall teach (*shinantam*, which is related here to the word, *shen*, tooth) them' - they shall be sharp in your mouth, so that if one questions you about something, you will not stammer to him, but tell him forthwith." And this command was already repeated several times - "and you shall teach them (and) [to] do them" (Deuteronomy 5:1); "in order that they shall learn" (Deuteronomy 31:12). And the command and the encouragement of this commandment has already been scattered throughout many places in the Talmud. And women are not obligated in it, from His saying, "And you shall teach them to your sons" (Deuteronomy 11:19) - His saying, "your sons," and not, "your daughters," as it is explained in the Gemara (Kiddushin 30a).

2. משנה תורה, הלכות תלמוד תורה א'א'

נשים ועבדים וקטנים פטורים מתלמוד תורה. אבל קטן אביו חייב ללמוד תורה שנאמר (דברים י"ט) (ולמדתם אתם את בניכם לדבר בהם". ואין האשה חייבת ללמוד את בנה. שקל החייב ללמד חייב ללמד:

Mishneh Torah, Torah Study 1:1

Women, slaves, and infants are absolved from the study of the Torah; but the father is obliged to instruct his

infant son in the Torah, for it is said: "And ye shall teach them your children, talking of them" (Deut. 11.19); but a woman is not charged to teach her son, for only one obliged to study is obliged to instruct.

3. משנה תורה, הלכות תלמוד תורה א'א'

היה הוא רוצה ללמד תורה ויש לו בן ללמד תורה הוא קודם לבנו. ואם היה בנו נבון ומשפיל להבין מה שילמד יותר ממנו בנו קודם. ואף על פי שבנו קודם לא יבטל הוא. שששם שמצוה עליו ללמד את בנו כך הוא מצוה ללמד עצמו:

Mishneh Torah, Torah Study 1:4

One who was ambitious to pursue learning, and, at the same time, has a son whom he is obliged to instruct, his own study comes first; if his son be diligent and intellectually more capable to grasp his studies than himself, his son comes first. Nevertheless, he shall not completely abandon his own study, his son's precedence notwithstanding; for, even as he is commanded to teach his son, so is he under command to study himself.

4. אדה"ז - הלכות תלמוד תורה א'א'

אף על פי שהקטן פטור מכל המצות וגם אביו אינו חייב לחנכו במצות מן התורה אלא מדברי סופרים אבל תלמוד תורה מצות עשה מן התורה על האב ללמד את בנו הקטן תורה אף על פי שהקטן אינו חייב שנאמר ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם....

5. דברים ו'ו'ז'

וה'ו' הדברים האלה אשר אנכי מצוה היום על-לבבך: ושננתם לבניך ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך:

Deuteronomy 6:6-7

And these words that I command you today shall be upon your heart. You are to teach them to your children and you are to discuss them, when you sit at home, and when you journey on the road, and when you go to sleep, and when you rise.

ב.

6. משנה תורה, הלכות מלכים ומלחמות י"ב:ד-ה'

לא נתאוו החכמים והנביאים ימות המשיח. לא כדי שישלטו על כל העולם. ולא כדי שירדו בעפ"ם. ולא כדי שינשאו אותם העמים. ולא כדי לאכל ולשתות ולשמח. אלא כדי שיהיו פנויים בתורה וחקמה. ולא יהיה להם נוגש ומבטל. כדי שיצטוו לחיי העולם הבא. כמו שבארנו בהלכות תשובה: ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה. ולא קנאה ותחרות. שהטובה תהיה משפעת הרבה. וכל המעדנים מצויין כעפר. ולא יהיה עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד. ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים ויודעים דברים הסתומים ושיגו דעת בוראם כפי כח האדם. שנגמר (ישעיה יא, ט) "כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים:"

Mishneh Torah, Kings and Wars 12:4-5

The Sages and the Prophets did not long for the days of the Messiah because they wanted to rule the world or because they wanted to have dominion over the non-Jews or because they wanted the nations to exalt them or because they wanted to eat, drink and be merry. Rather, they desired this so that they would have time for Torah and its Wisdom. And there would be no one who would oppress them or force them to be idle (from Torah). This, in order that they may merit the World to Come, as we have explained regarding the Laws of Repentance. At that time there will be no famines and no wars, no envy and no competition. For the Good will be very pervasive. All the delicacies will be as readily available as is dust. The world will only be engaged

in knowing G-d. Then, there will be very wise people who will understand the deep, sealed matters. They will then achieve knowledge of the Creator to as high a degree as humanly possible, as it says, “For the Earth shall be filled of knowledge of Hashem, as the waters cover the sea” (Isaiah 11:9).

7. קוהלת רבה י"א:ח'

כי אם שנים הרבה, ישמח בשמחת התורה, ויזכר את ימי חיי החשך, אלו ימי הרעה. כי הרבה יהיו, תורה שאדם למד בעולם הזה, הכל היא לפני תורתו של משיח.

8. רש"י על דברים י"א:י"ח

ושמתם את דברי. אף לאחר שתגלו היו מציינים במצוות, הניחו תפלין, עשו מזוזות, כדי שלא יהיו לכם חדשים כשתחזרו, וכן הוא אומר (ירמיהו ל"א) הציבי לך צינים (ספרי):

Rashi on Deuteronomy 11:18

AND YOU SHALL PLACE MY WORDS [UPON YOUR HEART] — Even after you have been banished make yourselves distinctive by means of My commands: lay Tephillin, attach Mezuzoth to your doorposts, so that these shall not be novelties to you when you return. Similarly does it state, (Jeremiah 31:21) “Set thee up distinguishing marks” (Sifrei Devarim 43:34).

ג.

9. משנה אבות ג':י"א

רבי אלעזר המודעי אומר, המחלל את הקדשים, והמבזה את המועדות, והמלבין פני חברו ברבים, והמפר בריתו של אברהם אבינו עליו השלום, והמגלה פנים בתורה שלא כהלכה, אף על פי שיש בידו תורה ומעשים טובים, אין לו חלק לעולם הבא:

Pirkei Avot 3:11

Rabbi Elazar of Modi'in says: One who profanes the *Kodeshim* (sacred material); one who desecrates the holidays; one who whitens (embarrasses) the face of another in public; one who nullifies the covenant of Abraham our father, peace be upon him; one who reveals meanings in the Torah that run contrary to the law, even though he has Torah knowledge and good deeds, he has no share in the world to come.

10. בבא מציעא פ"ה א-ב

אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (ירמיהו ט, יא) מי האיש החכם ויבן את זאת ואשר דבר פי ה' אליו ויגידה על מה אבדה הארץ דבר זה אמרו חכמים ולא פירשוהו אמרו נביאים ולא פירשוהו עד שפירשו הקב"ה בעצמו שנאמר (ירמיהו ט, יב) ויאמר ה' על עזבם את תורת אשר נתתי לפניהם אמר רב יהודה אמר רב שלא ברכו בתורה תחילה

Bava Metzia 85a-b

The Gemara discusses the topic of the acquisition of Torah knowledge. **Rav Yehuda says that Rav says: What is the meaning of that which is written: “Who is the wise man, that he may understand this? And who is he to whom the mouth of Hashem has spoken, that he may declare it? Why has the land been lost and laid waste like a wilderness, so that none passes through?” (Jeremiah 9:11). This matter, i.e., the question: Why has the land been lost, was stated by the Sages, i.e., the wise man mentioned in the verse, and yet they could not explain it. It was stated by the prophets, i.e., those to whom the mouth of Hashem has spoken, and yet they could not explain it, until the Holy One, Blessed be He, Himself**

explained it, as it is stated in the next verse: “And Hashem says: Because they have forsaken My Torah which I set before them” (Jeremiah 9:12). Rav Yehuda says that Rav says: This does not mean that the Jewish people ceased Torah study altogether; rather, they did not recite a blessing on the Torah prior to its study

.ז.

11. משנה אבות ד'כ'

אלישע בן אבוייה אומר, הלומד תורה ילד למה הוא דומה: לדיו כתובה על ניר חדש, והלומד תורה זקן למה הוא דומה: לדיו כתובה על ניר מחוק. רבי יוסי בר יהודה איש כפר הבבלי אומר, הלומד תורה מן הקטנים, למה הוא דומה: לאוכל ענבים קהות ושותה יין מגתו, והלומד תורה מן הזקנים, למה הוא דומה: לאוכל ענבים בשולות ושותה יין ישן. רבי מאיר אומר: אל תסתכל בקנקן, אלא במה שיש בו, יש קנקן חדש מלא ישן, וישן שאפילו חדש אין בו.

Pirkei Avot 4:20

Elisha the son of Avuyah would say: One who learns Torah in his childhood, what is this comparable to? To ink inscribed on fresh paper. One who learns Torah in his old age, what is this comparable to? To ink inscribed on erased paper.

Rabbi Yossei the son of Judah of Kfar HaBavli would say: One who learns Torah from youngsters, whom is he comparable to? To one who eats unripe grapes and drinks [unfermented] wine from the press. One who learns Torah from the old, whom is he comparable to? To one who eats ripened grapes and drinks aged wine.

Said Rabbi Meir: Look not at the vessel, but at what it contains. There are new vessels that are filled with old wine, and old vessels that do not even contain new wine.

.ח.

12. משנה אבות ד'י"ט

שמואל הקטן אומר, (משלי כד) בנפל אויבך אל תשמח ובקשלו אל יגל לבך, פן יראה ה' ורע בעיניו והשיב מעליו אפו:

Pirkei Avot 4:19

Samuel the Small would say: "When your enemy falls, do not rejoice; when he stumbles, let your heart not be gladdened. Lest G-d see, and it will be displeasing in His eyes, and He will turn His wrath from him [to you]" (Proverbs 24:17-18).

13. מחזור ויטרי, פרקי אבות ד'י"ט:ב'

בנפול אויבך. מקרא הוא בספר משלי. כיוצא בו לעיל ואל בינתך אל תשען: אל תשמח. כנגד בני אדם השמחים בתקלת חבריהם היה רגיל לומר מקרא זה לקיימו בידם. כאותו שהיה קורא למעלה א"ר ינאי מאן בעי חיי כמו שפירשו חכמים ביבמות ובמדרש ויקרא רבה שאמר עליו ר' ינאי שקיים מקרא זה בידו מי האיש החפץ חיים. וגו'. ואע"פ שהיה בקי בו קודם לכן כל אדם דזיל קרי ביה רב הוא, להודיע ולהוודע ולהזהיר העולם היה רגיל לאומר. וכן זה או' יש לומר שהמקרא זה אינו מדבר אלא בשני בני אדם ששונאין זה את זה בעסק העולם. ושמואל אמרו כנגד שני תלמידי חכמים שנתרוצצו זה עם זה בדבר הלכה. שלא ישמח למפלתו. ולא ישתדל לראותו. ושנקרא שמואל הקטן לפי שהיה מקטין עצמו. כאותה ששנינו שממינו שביקשו להספידו אי חסיד אי עניו. בפ"ק דסנהדרין ובסוף סוטה. ובתלמוד ירושלמי מפרש שהיה מעט קטן משמואל הרמתי. שאף הוא נתנבא בשעת מיתתו וראוי שתשרה שכינה עליו אלא שאין דורו ראוי לכך:

14. ברכות כ"ח ב

מתני' רבי נחוניא בן הקנה היה מתפלל בכניסתו לבית המדרש וביציאתו תפלה קצרה. אמרו לו: מה מקום לתפלה זו? אמר להם: בכניסתי אני מתפלל שלא יארע דבר תקלה על ידי. וביציאתי אני נותן הודאה על חלקי. גמי תנו רבנן: בכניסתו מהו אומר? "יהי רצון מלפניך ה' אלהי שלא יארע דבר תקלה על ידי, ולא אקשל בדבר הלכה, וישמחו בי חברי, ולא אומר על טמא טהור, ולא על טהור טמא. ולא יקשלו חברי בדבר הלכה, ואשמח בהם".

Berakhot 28b

MISHNA: In addition to the *halakhot* relating to the fixed prayers, the Gemara relates: **Rabbi Neḥunya ben Hakana would recite a brief prayer upon his entrance into the study hall and upon his exit. They said to him:** The study hall is not a dangerous place that would warrant a prayer when entering and exiting, so **what room is there for this prayer? He said to them: Upon my entrance, I pray that no mishap will transpire caused by me in the study hall. And upon my exit, I give thanks for my portion. GEMARA: The Sages taught in a baraita the complete formula of Rabbi Neḥunya ben Hakana's prayer: Upon his entrance, what does he say? May it be Your will, Lord my G-d, that no mishap in determining the halakha transpires caused by me, and that I not fail in any matter of halakha, and that my colleagues, who together with me engage in clarifying the halakha, will rejoice in me. He specified: And that I will neither declare pure that which is impure, nor declare impure that which is pure and that my colleagues will not fail in any matter of halakha, and that I will rejoice in them.**

15. עירובין י"ג ב'

אמר רבי אבא אמר שמואל: שלש שנים נחלקו בית שמאי ובית הלל, הללו אומרים: הלכה כמותנו, והללו אומרים: הלכה כמותנו. יצאה בת קול ואמרה: אלו נאלו דברי אלהים חיים הן, והלכה כבית הלל.

Eruvin 13b

Rabbi Abba said that Shmuel said: For three years Beit Shammai and Beit Hillel disagreed. These said: The halakha is in accordance with our opinion, and these said: The halakha is in accordance with our opinion. Ultimately, a Divine Voice emerged and proclaimed: Both these and those are the words of the living G-d. However, the halakha is in accordance with the opinion of Beit Hillel.

.ט

16. קידושין ל' ב'

אמר רבי חייא בר אבא אפי' האב ובנו הרב ותלמידו שעוסקין בתורה בשער אחד נעשים אויבים זה את זה ואינם זדים משם עד שנעשים אוהבים זה את זה שנאמר (במדבר כא, יד) את והב בסופה אל תקרי בסופה אלא בסופה

Kiddushin 30b

Rabbi Ḥiyya bar Abba says: Even a father and his son, or a rabbi and his student, who are engaged in Torah together in one gate become enemies with each other due to the intensity of their studies. **But they do not leave there until they love each other, as it is stated** in the verse discussing the places the Jewish people engaged in battle in the wilderness: "Therefore it is said in the book of the wars of Hashem, **Vahev in Suphah [beSufa]**, and the valleys of Arnon" (Numbers 21:14). The word "*vahev*" is interpreted as related to the word for love, *ahava*. Additionally, **do not read this as "in Suphah [beSufa]"; rather, read it as "at its end [besofa],"** i.e., at the conclusion of their dispute they are beloved to each other.

17. יבמות י"ד ב'

לא נמנעו ב"ש מלישא נשים מבית הלל ולא ב"ה מבית שמאי ללמדך שחיבה וריעות נוהגים זה בזה לקיים מה שנאמר (זכריה ח, יט) האמת והשלום אהבו

Yevamot 14b

Beit Shammai did not refrain from marrying women from Beit Hillel, nor did Beit Hillel refrain from marrying women from Beit Shammai. This serves to teach you that they practiced affection and camaraderie between them, to fulfill that which is stated: "Love truth and peace" (Zechariah 8:19).